COMUNITATEA GLOBALĂ ŞI NOILE FORME DE COMUNICARE

Ionel PINTILII,
doctorand

Mass-media este o sursă importantă de informare cu privire la evenimentele, fenomenele și tendințele din societate, este un mijloc de abordare critică a realității și de aducere pe agenda publică a problemelor reale cu care se confruntă cetăţenii sau grupurile sociale, totodată, este un important instrument de formare a opiniei publice, la orice nivel.

Este o realitate că graniţele se dizolvă şi omul se regăseşte tot mai mult în identitatea de locuitor al Pământului, decât în aceea de cetăţean al unei ţări. În prezent barierele impuse de limbă şi cele culturale dispar şi cetăţenii pot să comunice mai uşor, dezvoltând valori comune, având în acelaşi timp posibilitatea de exprimare şi afirmare într-un context universal valabil şi larg acceptat.

În mass-media ca sistem, presa tradiţională continuă să intereseze populația, îndeosebi prin caracteristicile generale, particularitățile specifice și mijloacele sale de expresie care îi conferă identitate și specificitate în contextul actual, deși nu mai deține monopolul asupra pieței mediatice la nivel mondial, însă, nici la cel național, după cum era acum câteva decenii în urmă.

Tot mai mult, însă, se conturează prezența unui alt tip de media, secundat de posiblităţile Internetului de a asigura oportunităţi de excepție în cuprinderea realității. Acest lucru generează necesitatea studierii atente a elementelor noului, care vin să îmbogățească peisajul mediatic, transformând însăși concepția despre rolul și locul mediei în societatea contemporană.

Schimbările substanţiale şi bruşte, survenite ca urmare a evoluţiei tehnicii erei digitale şi-au lăsat amprenta asupra formatului în care informaţia ajunge la consumator. Noul consumator media şi-a dezvoltat noi capabilităţi, competenţe în receptarea şi prelucrarea informaţiei: ştie să utilizeze mediile tradiţionale: ziarele, radioul, televiziunea, să

opereze cu uşurinţă şi în mediul online, de pe calculator, tabletă, telefon mobil, etc. Se discută adesea despre dispariţa treptată a printului, în favoarea digitalului.

Mediul virtual, ca element al comunicării, are o identitate distinctă, generată de locul și rolul care-i revine în vederea reflectării realităților.

Noile media reprezintă sistemul de comunicare în masă reînnoit, care însumează următoarele forme: website-uri, bloguri, forumuri, rețele de socializare, proiecte de colaborare, site-urile de stocare și transmitere a fotografiilor și informațiilor video, presa online, radioul și TV în format digital.

Cunoaşterea noţiunilor teoretice şi aspectelor practice referitoare la desfăşurarea activităţilor în mediul online a devenit o necesitate pentru toţi utilizatorii. Acest fapt îi implică în mod deosebit pe cei din domeniul comunicării instituţionale, cât şi pe jurnaliştii atât din presa tradiţională, cât şi cea online, având în vedere bine cunoscuta ascensiune a mediului virtual în mass-media de la nivel local până la cel global.

În acest moment, comunicarea cu ajutorul reţelelor desocializare-reprezintă o componentă importantă a procesului derelaţionare. Astfel, reţelele de socializare[1] reprezintă în acest moment o potenţială sursă deinformare pentru mass-media, informaţiile fiind preluate, din ce în ce mai des, detrusturile depresă şi difuzate la ore demaximă audienţă deprincipalele posturi TV.

Informaţia a devenit elementul fundamental al realităţii şi al existenţei umane. Din cele mai vechi timpuri omul a fost avid de informaţie, care i-a fost, mai întâi, necesară adaptării la mediul natural şi, ulterior, la modificarea acestuia. Căutând-o continuu şi dezvoltând-o, omul a ajuns astăzi dependent de informaţie, astfel încât fără ea existenţa, progresul şi activitatea sa în ansamblu, îşi pierd sensul şi finalitatea.

Secolul XXI este considerat secolul informaţional al tuturor locuitorilor acestei planete. El trebuie să fie un secol al manifestării depline, neîngrădite şi ocrotite a personalităţii umane, a potenţialului de muncă şi inteligenţă a fiecărui individ. Secolul XXI trebuie să fie secolul Societăţii Informaţionale şi al Cunoaşterii, va fi secolul în care informa-

[1] http://188.125.66.159/search/srpcache?p=limb%C4%83++limbaj+re%C5%A3ele+de+socializare&type=ch.50.w7.hp.18-01.ro. avg

ţia şi cunoştinţele vor juca un rol decisiv în dezvoltarea economică a statelor lumii, în educaţia, modelarea, construirea şi afirmarea personalităţii fiecărui individ.

Internetul este unul dintre cele mai uimitoare realizări tehnice ale revoluţiei informaţionale, această masivă infrastructură de reţele schimbă modul în care lumea abordează educaţia, afacerile si alte activităţi. Internetul este deja propriul său stat, cu propria sa economie şi propria sa monedă (digicash sau bitcoin); el modifică modul în care economia mondială funcţionează.

Totodată, informaţia este considerată valoare prin efectele pe care le produce asupra activităţii umane. Dezvoltarea noilor tehnologii ale informaţiei şi comunicării au permis multor domenii de activitate să utilizeze pe scară largă calculatoarele electronice în stocarea, păstrarea, procesarea şi utilizarea datelor înregistrate, în conducerea diferitelor organizaţii (militare, economice, financiare, de învăţământ, etc.).

Există teoria dependenţei de media – depindem de media ca sisteme de informaţii vitale, care deţin, gestionează şi difuzează principalele resurse de informaţii de care depinde viaţa noastră, deciziile individuale şi colective, ne dau repere pentru a înţelege şi a ne conecta la lume.

Evoluţia în Era digitală sau virtuală a mass-mediei va fi greu de anticipat la fel ca şi resursa esenţială pe care o reflectă: informaţia, care are un caracter global. În perioada următoare la nivel global egalitatea de acces, normalizarea, interconexiunea vor fi obiective greu de atins.

În prezent, Internetul reprezintă o realitate tehnologică subsumată procesului de globalizare, o forţă capabilă să potenţeze cunoaşterea şi comunicarea, un mediu de interacţiune la scară planetară, cu implicaţii sociale, ştiinţifice şi culturale dintre cele mai complexe, multiple şi profunde.

Noua civilizaţie informatică se bazează pe disponibilitatea şi accesibilitatea informaţiei de către toţi locuitorii planetei.

Dominanţa informaţională se cere privită şi din punct de vedere geostrategic. Mai întâi, este vorba de a monopoliza sau anticipa informaţia, datele actuale şi pertinente administrate în timp real. Apoi, este problema de a controla normele, standardele şi reţelele care servesc la repartiţia informaţiei.

În final, este problema impunerii lumii întregi a unui ansamblu de norme, valori, concepţii şi obiective privind informaţia.

EticaTehnologiei Informațieireprezintă o parte importantă a Eticii Informaticii[2] în general. În zilele noastre s-a impus ca o disciplină a eticii aplicate ce studiază problemele de ordin moral (etic), apărute pe măsura dezvoltării tehnologiei informației în ultimele decenii în relaţiile interumane şi interstatale.

Dilemele morale cu privire la tehnologia informației au devenit din ce în ce mai numeroase în societatea de astăzi, transformată aproape peste noapte într-o societate informațională, după cum am mai relevat.

Aspecte referitoare la necesitatea informaţiilor, cantitatea acestora în vederea dezvoltării unui sistem informaţional ce formează concepte pentru un număr important de ştiinţe, care ajută la formarea interrelaţiilor ce determină proceduri de colectare, prelucrare şi distribuirea de informaţii, întâlnim în preocupările profesioniştilor în domeniu, a cercetătorilor şi jurnaliştilor. (Bogdan Băcanu, *Organizaţia publică. Teorie şi management*, 2008, p.p. 257-274)

Specialiştii în domeniul mass-media încep să fie îngrijoraţi de faptul că omenirea începe să devină neliniştită din cauza supradozei de informaţii, şi nu mai face faţă bombardamentului informaţional (S. Preda, 2006, p. 10).

În concluzie, Societatea Informaţională reprezintă procesul tehnologic în această etapă a civilizaţiei umane, caracterizată de suprainformare, şi, totodată, de interconectivitatea în mediul online, modalitate de acces către un nou spaţiu, cel virtual.

Renumitul jurnalist Ion Cristoiu precizează că pe blogul său, cristoiublog.ro, scrie de două-trei ori pe zi, are deja peste 3000 de vizitatori, publică şi proză satirică, note de călătorie, documente, amintiri, zilnic postează câte un filmuleţ din călătoriile prin străinătate. Spre suprinderea sa, mulţi citesc proză, oamenii nu mai citesc cărţi sau reviste literare dar citesc aceste texte, sunt şi comentarii. În alte ţări scriitorii nu mai publică lucrări şi cărţi, publică pe site-urile lor. Astăzi să ai 3-4 mii de cititori este foarte bine, chiar şi pentru o revistă literară.

[2] Luciano Floridi (1999). „Information Ethics: On the Theoretical Foundations of Computer Ethics", Ethics and Information Technology 1.1, 37-56.

Viitorul, așa cum se conturează tot mai pronunțat, este unificarea Radioului, Televiziunii şi Internetului, şi nu funcţionarea lor distinctă, separată.

În fond, ascultătorilor, telespectatorilor şi utilizatorilor Internetului, în mod deosebit tinerilor, le este indiferent, dacă îşi iau conţinutul informaţional de la radio, televizor, calculator sau telefonul mobil.

Apariția și afirmarea în fața publicului a noilor media, dezvoltarea platformelor de socializare și a altor modalități și formate de producere și transmitere a informației, cum ar fi Facebook, Twitter, IPhone, IPad, Google, „smart tv", etc., îmbogățesc permanent informarea publicului, modificându-l în esență, în raport cu cel al mass-mediei tradiționale.

Internetul furnizează o distribuţie nelimitată: unde, cum şi când doresc utilizatorii acestuia. În prezent, după gradul de utilizare, Internetul este urmat de nelipsitul şi performantul telefon mobil. Aceasta înseamnă că programul de difuzare a emisiunilor devine mai puţin important, iar procentajul serviciilor la solicitarea consumatorului este mereu în creştere.

Acum multe persoane pot deține informaţii pe care le consideră valoroase şi să le distribuie unui public numeros și interesat, fie că prin intermediul blog-ului personal, pe o rețea socială sau direct pe platformele de informare. Multe şi importante companii din domeniul mediatic au conștientizat oportunitatea participării „jurnaliştilor de ocazie", care „aplică rutinele jurnalistice" și au creat cu ajutorul tehnologiei new-media platforme specializate, prin care utilizatorii pot contribui cu conţinut, constituind o veritabilă resursă jurnalistică suplimentară, cum ar fi: *CBSEyeMobile* (CBS), *uReport* (Fox News), *Your news* (BBC), *iReport* (CNN), *Sharek* (Al Jazeera), *Gardian Witness* (The Gardian), *Reporters* (France 24) etc. Pe aceleaşi principii au fost create şi platformele independente, fără raportare la grupurile media tradiţionale, prin care „jurnaliștii amatori" pot să-şi publice conţinutul informaţional (*Citizen News – YouTube, NowPublic, Helium, Bleacher Report, Cell Journalist, OhMyNews, AllVoices, Demotix*, etc.). Fenomene similare, de stimulare a antrenării media activiștilor, a „jurnaliștilor cetățeni" în activitatea platformelor specializate de informare au fost înregistrate și în spațiul informațional românesc.

Este adevărat, lipsa de experiență profesională poate împiedica estimarea valorii sociale a unui eveniment, atitudinea subiectivă poate să primeze în raport cu esența celor relatate, plauzibilitatea acestor știri nu întotdeauna poate fi verificată, însă ele se bucură de un real interes, în special, datorită exclusivității pe care o întruchipează.

În condiţiile în care cetăţeanul cu abilităţi face jurnalism şi jurnaliştii sunt depăşiţi numeric de utilizatorii Internetului, care mai sunt atribuţiile jurnalistului propriu-zis? În aceste condiţii profesionistul trebuie să investigheze în primul rând tematica propusă de public, să verifice autenticitatea, să stabilească priorităţiile, să ierarhizeze materialele realizate de cetăţeni şi să le facă apte de difuzare. În acest sens, jurnalistul are obligaţia să comunice cu furnizorul de servicii şi să ceară detalii: de unde provin imaginile; la ce oră au fost captate; unde era furnizorul; unde este acum; ce a văzut efectiv în derularea evenimentului semnalat, etc. În acelaşi timp, trebuie să determine calitatea imaginilor şi dacă acestea sunt plauzibile, dacă puteau fi înregistrate, captate de o singură persoană, dacă nu au fost prelucrate în Photoshop, pentru a evita posibilele falsuri.

Jurnalistul trebuie să supravegheze ca imaginile primite să nu atenteze la viaţa privată sau la decenţa publică, întrucât ne întâlnim cu insulta, calomnia, hărţuirea şi ameninţarea pe Internet. El trebuie să obţină acordul celor în drept care trebuie să-l dea în cazurile ce impun acest aspect. De asemenea, trebuie să specifice în mod expres de unde provin imaginile şi care este sursa informaţiilor deţinute.

Pentru a fi eficient și a se plasa în avangarda progresului social, gazetarul de azi trebuie să fie în pas cu vremea, cu revoluția informațională multidisciplinară și multivalentă, trebuie să aibă o viziune novatoare, constructivă și stimulativă în susținerea proiectelor de dezvoltare a economiei, a civilizației și culturii naționale. Astfel, publicul va avea încredere în corectitudinea jurnalistului şi în publicaţia pe care o reprezintă.

Deci, multiplicarea platformelor de distribuţie a conţinutului audio-video (radio, televiziune, Internet, telefonie mobilă) generează tot mai multe solicitări de conţinut, mai ales la cerere din partea publicului, de unde şi necesitatea flexibilizării producţiei. În acest fel, în societatea contemporană, jurnalismul cetăţenesc devine o metodă eficientă de implicare benefică în viaţa comunităţii, din mai multe motive, așa cum a fost arătat anterior.

Utilizarea Internetului s-a răspândit pe scară largă atât în Uniunea Europeană (UE) cât şi pe plan mondial. Aproape o persoană din două utilizează Internetul zilnic în UE. Din această cauză, Uniunea Europeană trebuie să facă faţă multor provocări tehnice, cum ar fi furnizarea unui mare număr de adrese virtuale, capacităţi de stocare şi de transfer, precum şi elaborarea unor standarde tehnologice pe întreg teritoriul său, care să asigure interoperabilitatea, protejarea vieţii private online sau accesibilitatea.

De altfel, UE se străduieşte să combată activităţile ilicite online prin punerea în aplicare a unor măsuri pentru protecţia utilizatorilor din lumea digitală, întrucât s-au observat schimbări semnificative de comportament ale consumatorilor, şi în special ale minorilor, în utilizarea mass-media. Aceştia utilizează din ce în ce mai mult mass-media prin intermediul dispozitivelor mobile, inclusiv jocuri video online, fapt care generează o creştere a cererii de servicii pe Internet. Ca fenomen nou, reţelele de socializare au devenit extrem de importante, atât pentru utilizatorii individuali, cât şi din punct de vedere social. Institutele de statistică din Occident avertizează că în deceniul actual, nivelul de instruire şi de cultură clasică al noilor generaţii va scădea dramatic, cu până la 50% din cauza utilizării abuzive a Internetului,

Articolele la această temă au fost scrise mai multe: *Dezvoltarea Internetului – impact major în comunicarea globală; Unificarea platformelor din mediul virtual şi jurnalismul cetăţenesc; Presa tipărită, presa online?; Internetul ca spaţiu de manifestare a activismului cetăţenesc*; *Fenomenul criminalităţii cibernetice şi managementul combaterii infracţiunilor informatice; Grupări virtuale: Comunicarea online prin troli, postaci şi hateri; Pledoarie împotriva excesului de Internet de către copii şi tineret; Limbajul online vs literar; Efectele legii europene a copyright-lui pentru utilizatori; Dreptul de autor în New-Media;Violenţa, insulta, calomnia şi hărţuirea pe Internet; Riscurile şi pericolele Internetului; Probleme legislative privind societatea informaţională contemporană; Mass-media globală şi integrarea pieţei IT & C din România şi Republica Moldova în piaţa europeană; Probleme juridice în Societatea Informaţională*, care, așa cum se poate observa și din denumirea acestora, fac referire și reflectă în totalitate mediul virtual și dau răspuns unor probleme cu care se confruntă utilizatorii.

Articolele științifice întocmite au fost publicate în reviste de prestigiu din Republica Moldova și România, ce aparțin de instituții academice și universitare, cum ar fi: Academia de Științe a Moldovei, Universitatea de Stat din Moldova, U.L.I.M., Universitatea din Komrat, Universitatea „Apollonia" din Iași.

Articolele au avut girul instituțiilor prezentate și le găsim în „Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice", „Intertext", „Moldoscopie", volumele „Integrarea prin Inovare", „Informare vs manipularea electoratului", „Inegalităţi sociale în Republica Moldova.Constituirea clasei de mijloc", editate la Chişinău, și „International Journal of Communication Research", „Convergențe Spirituale Iași-Chișinău", editate la Iași

Toate articolele publicate și altele au fost susținute în cadrul diverselor manifestări științifice (Sesiuni științifice, Conferințe și Congrese), desfășurate la Chișinău, Komrat și Iași, organizate de instuțiile de învățământ menționate mai sus.

Așadar, în urma experienţelor acumulate în domeniul siguranţei online putem concluziona că: Internetul poate fi un prieten de bază, dar şi un duşman de temut, dacă nu este folosit responsabil; înţelegerea şi cunoaşterea riscurilor din mediul online constituie cel mai important pas în evitarea şi contracararea lor; păstrarea siguranţei în mediul online a devenit o obligativitate pentru dezvoltarea optimă a copiilor; este necesar ca activitatea educaţională din şcoli să includă programe utile de pe Internet, care fac ora de curs plăcută elevilor; părinţii trebuie să fie la fel de conştienţi şi responsabili de activitatea online a copiilor, precum sunt de activitatea lor din viaţa reală.

Deoarece s-a dovedit că elevii de vârstă mică sunt şi cei mai vulnerabili în faţa pericolelor regăsite pe Internet, recomandăm materialul de faţă, în primul rând, celor din ciclul primar şi gimnazial, însă parcurgerea sa poate fi extinsă şi către nivelul liceal, unde poate reprezenta un real sprijin acordat cadrelor didactice din licee, care doresc să se informeze şi să transmită elevilor beneficiile, dar şi riscurile Internetului. Grupurile-ţintă cărora se adresează cele menţionate sunt cadrele didactice din toate formele de învăţământ, asistenţi sociali, educatori, părinţi etc. Modul de utilizare poate fi: în cadrul orelor de dirigenţie sau activităţilor extraşcolare; în cadrul săptămânii „Şcoala Altfel" sau

organizarea de dezbateri în cadrul şcolii, cu participarea mai multor grupe de elevi/cadre didactice.

Putem afirma că apariţia Mediului virtual şi a tehnologiilor aferente au schimbat ireversibil viaţa de zi cu zi a oamenilor, comunicarea, capacitatea de înţelegere a lucrurilor şi fenomenelor, posibilităţile de dezvoltare şi exprimare şi recomandabil este de a ne adapta în aceste momente când tehnologia se dezvoltă în ritm accelerat, de a încerca să înţelegem tendinţele de manifestare, deoarece mediul online poate fi considerat ca fiind cea mai vastă bibliotecă a lumii, care beneficiază de contribuţia persoanelor din întreaga lume cu conexiune la Internet, la dezvoltarea acestei baze de date.

Referințe bibliografice:

1. Castells Manuel, La societe en reseaux. L'ere de l'information, Paris, Fayard, 1998.
2. Cuilenburg J.J.Van, Scholten, O, Noomen, G.W, Ştiinţa comunicării, Bucureşti, Humanitas, 1998, p. 25.
3. Downes Brenda, Miller Steve. Media Studies. Londra: Hodder Headline, 1998.
4. Freeman Christopher & Henri Mendras, Le paradigme informatique: Technologies et evolutions sociales, Paris, Descartes, 1995.
5. Ghiu Bogdan, Evul Media sau omul terminal, București: Idea Design et Print, col. Panoptikon, 2002.
6. Heyward Trevor. Information Rich and Information Poor: Access and Exchange in the Global Information Society, Londres, Bowker-Saur, 1995.
7. Levinson Paul. Marshall McLuhan în era digitală (Ghid al mileniului informaţiilor), București:Librom Antet SRL, 2001
8. Miege Bernard. Societatea cucerită de comunicare, Iaşi : Polirom, 2000.
9. Neveu Erik,Une Societe de communication?, Paris, Montchrestien, 1994.
10. Winston, B. Messages: free expression, media and the west from Gutenberg to Google. New York: Routledge, 2006.